

دانشگاه یزد

دانشکده زبان و ادبیات

گروه زبان و ادبیات فارسی

پایان نامه

برای دریافت درجه کارشناسی ارشد

زبان و ادبیات فارسی

نقد و تحلیل غزل‌های فیض کاشانی

استاد راهنما

دکتر محمد حسین دهقانی فیروزآبادی

استاد مشاور

دکتر سید محمود الهام بخش

پژوهش و نگارش

جعفر یوسفی

مهر ۱۳۹۱

تقدیم نامہ

تقدیم بہ: ہمسرو فرزندان عزیزم

آنانکہ ہر ہفتہ نگاہ معصومشان را بدرقہ راہم می کردند

عزیزانی کہ با تامل سختی ہای انکار ناپذیر زندگی، بیچگاہ خم بہ ابرو نیاورده، لحظہ ای کرہ غم و غصہ بر پیشانیان ندیدم.

مہربانانی کہ نام و یادشان در تمام لحظات دانش آموزحتگی، قوت قلب و آرام بخش دلم بود.

سپاس نامه

آغاز کلام مزین به نام کاملی که کمال وی به مصداق الّکمالُ لِلّهِ عَزَّ وَ جَلَّ از ازل بر کنگره عرش نقش گرفته و بر چکاد و ذروه عالم هستی طنین انداز بوده است و بعد آن، مطرّز به نام یگانه آفرینش که محلّ نازش کائنات و خاتم رُسل و انبیاء به حدیث لولاک لما خلقت الافلاک است. پیام آوری که به انوار ساطع دانشی که التقاط از دانش خداوندی است، جهالت را از دل‌های پریش از غم ندانستن، زدوده و گرد و غبار سخافت را به دُرر منضود کلام خویش از اذهان تاریک برگرفته است.

اینک که به عنایت خاصّ خداوند، نگارش این وجیزه به انجام رسیده بر خویش تکلیف می‌دانم تا به پاس آن همه زحمت و حمایت‌های علمی از مجموع عزیزان بهتر از جان، که بر سبیل تبرّع و بی هیچ چشم‌داشتی از این حقیر، دریغ نداشته‌اند، کمال امتنان را داشته باشم. سپاس و تقدیر خاصّ و ویژه از استاد فرزانه، جناب آقای دکتر محمد حسین دهقانی فیروزآبادی که از شروع تا پایان تدوین این پژوهش به سعه صدر و سعه مشرب بنده را راهنما بوده و با گشاده رویی و حسن خلق همیشگی، پاسخگوی سؤالاتم بوده‌اند و در این مدت، پی در پی اندیشه ناساز بنده را به مضراب دانش خود نواخته و آن را کوک کرده‌اند.

همچنین سپاس و تقدیر از ادیب فرهیخته، جناب آقای دکتر سید محمود الهام بخش که زحمت و سختی‌های مشاوره این پژوهش را متقبّل شدند و گاه و بی‌گاه با طرح سؤالاتی که نشان از ضعف علمی بنده داشته است، حقیر را دستگیری کرده، مرهون الطاف بی‌شمار خود، داشته‌اند. و سپاس و تشکر خالصانه خود را به محضر استادان معزز و معظم دانشکده زبان و ادبیات فارسی؛ استاد فرهیخته و فرزانه، جناب آقای دکتر محمد علی صادقیان، جناب آقای دکتر یدالله جلالی پندری که دلواپسی‌های مداوم از به موقع انجام پذیرفتن کارها در طول مدیریت ایشان قابل ستایش و تحسین بوده و هست، ریاست محترم دانشکده زبان و ادبیات؛ جناب آقای دکتر مهدی ملک ثابت، مدیریت محترم گروه زبان و ادبیات فارسی؛ جناب آقای دکتر محمد رضا نجاریان و جناب آقای دکتر علی اصغر پهلوان حسینی که توفیق و سعادت تلمذ مکتب پر فیض و فیاضشان را

داشته و به لطف پروردگار یکتا از بوستان معرفت هر کدام، خوشه ای چیده ام، با زبانی الکن و قاصر، ابراز می نمایم.

و با تشکر فراوان از سرکار خانم مطهری نیا و سرکار خانم صابر که از آغاز تحصیل تا پایان، در تمام مراحل امور اداری با مراجعه به ایشان، راهنمایی خود را دریغ نداشته و با ادبی در خور، پاسخگوی سؤالات بوده اند.

و در پایان سپاس و تقدیر از مسئولین و کارگزاران کتابخانه آستان مقدس حضرت عبدالعظیم الحسنی (ع)، دانشکده علوم و حدیث وابسته به آستانه سید الکریم حضرت عبدالعظیم الحسنی (ع)، مسئولین خوش خلق کتابخانه وزیری شهر یزد و بسیاری دیگر از بزرگوارانی که اگر چه نامشان در این رساله بر زبان نرفته اما یاد و خاطرشان همیشه در قلبم باقی است.

چکیده

ملاً محسن فیض کاشانی از برگزیده فلاسفه، علماء، حکماء، عرفا، اهل حدیث و شعرای روزگار صفوی یعنی قرن یازدهم هجری قمری است وی در دوران زندگی هشتاد و چهار ساله خود، نشان های ارزنده ای از تفحص و اهتمام ورزی در علوم قرآنی و احادیث و اشعار عرفانی و بر جای گذاشته است

فیض کاشانی یکی از پرتلاش ترین عالمان شیعی مذهب عصر صفوی است که آثار بی شمار و گوناگونی به رشته تحریر کشانده و به سبب تنوع و بار علمی خاص در علوم قرآنی، حدیث، فلسفه و عرفان قابل تحسین و در خور تقدیر است این بزرگ زاده جامعه علوم دینی به واسطه تأکید بسیار بر احتراز از قدرت، با آنکه در آن روزگار بیشتر عالمان شیعی به حاکمان صفوی نزدیک بودند، فیض به دور از اندیشه رشد و توفیق و دریافت منصب دولتی، وقت خویش را در راه اکتساب علوم دینی و مطالعه آثار بزرگان صرف کرد و نتیجه آن شد که آثار ارزنده و در خور تحسین که امروزه فرا راه علاقه مندان به کسب دانش و علوم اسلامی است، از خود باقی گذاشت

فیض آموزه های فلسفی و عرفانی را بجد و با تلاشی شگفت و غیر قابل وصف از استادان فرهیخته زمانش، فراگرفت و هر از گاه به حدیث و مشرب اخباریان تعلق خاطر نشان می داد تا اینکه استادش دار فانی را وداع گفت او پس از رحلت صدر المتألهین از این جهان ناماندار، در فراق و درد هجران و جدایی از استاد و مدد رسان خود، به تألیف آثار روایی روی آورد و آن دید انتقادی و عقلی در حدیث، به مقدار قابل توجهی افول کرد و رنگ باخت و هر چند لایه های ذهنی حکمت خود را کنار نگذاشت اما این تأثیر در آثار پس از دهه شصت از حیات فیض سبب شد تا رنگ و روی مباحث عقلی کمتر دیده شود

فیض در غزل به طرح مباحث عرفانی پرداخته و شور و نشاط حاصل از اکتساب علوم دینی و معرفت الهی را در جامعه کلام آورده و دیوانی بالغ بر سیزده هزار بیت بر این محور کلامی از خود به جا گذاشته است زبان شعری وی آراسته از جمیع عناصر تشکیل دهنده سبک عراقی است و این

خود عاملی شده تا اندیشه، مضامین و ساختار فکری خود را در موازات اندیشه های سترگ اسطوره های این سبک، یعنی مولوی و حافظ قرار دهد و مباحث و مضامین عرفانی را در قالب غزل بکشد از نظر اوزان عروضی، اغلب غزلیات فیض شاکله اوزان و بحور عروضی غزلیات حافظ را دارد و این بیشتر به خاطر تضمین گویی و نظیره سرایی از غزلیات او توسط فیض است از نظر صنایع ادبی آنچه در غزل فیض چهره ای باهر دارد از صناعات بدیعی لفظی و معنوی؛ جناس و انواع آن، تضاد و ایهام و در حوزه بیان استفاده از تشبیه و مجاز غالب بر دیگر آرایه هاست

در دیوان اشعار فیض وجود لغات و اصطلاحات علوم چون موسیقی، نجوم و زرگری نشان از شناخت سطحی او دارد اما وجود ترکیبات و اصطلاحات فلسفی، عرفانی و علوم کلامی نشان از عمق آگاهی فیض از این علوم فاخر است.

کلمات کلیدی

فیض کاشانی، نظم فارسی دوره صفوی، غزل سرایی، فلسفه اسلامی، تصوف، عرفان، بلاغت

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	فصل اول: مبادی تحقیق .....
۲	۱-۱- تعریف موضوع .....
۳	۲-۱- سابقه تحقیق .....
۴	۳-۱- کلمات کلیدی .....
۵	۴-۱- سؤالات پژوهشی .....
۵	۵-۱- روش تحقیق .....
۶	فصل دوم: زندگی، آثار، آراء و عقاید ملا محسن فیض کاشانی .....
۷	۱-۲- ولادت و نسب .....
۱۰	۲-۲- تعلیم و تربیت .....
۱۷	۳-۲- فرزندان فیض .....
۱۸	۴-۲- استادان و شاگردان فیض .....
۱۹	۵-۲- موقعیت و جایگاه علمی .....
۲۳	۶-۲- آثار و پژوهش های علمی فیض .....
۲۵	۷-۲- ویژگی های آثار ملا محسن .....
۲۵	۱-۷-۲- فارسی نویسی .....
۲۶	۲-۷-۲- تألیف گزیده یا گزیده نویسی آثار .....
۲۶	۳-۷-۲- تهذیب و تلخیص .....
۲۶	۴-۷-۲- نگارش مقدمات تفصیلی .....
۲۷	۵-۷-۲- ماده تاریخ .....
۲۸	۸-۲- معرفی آثار .....
۲۸	۱-۸-۲- تفسیر و حدیث .....
۳۰	۲-۸-۲- آثار فقهی .....

- ۳۶ ..... آثار کلامی و فلسفی ۳-۸-۲
- ۳۹ ..... ادعیه و اذکار ۴-۸-۲
- ۴۰ ..... آثار عرفانی ۵-۸-۲
- ۴۱ ..... منتخباتی از کتب اهل علم و عرفان ۶-۸-۲
- ۴۱ ..... شعر، نصایح و حکم ۷-۸-۲
- ۴۲ ..... دیگر آثار ۸-۸-۲
- ۴۷-۲-۹- آراء و عقاید فیض در باب تصوّف و عرفان**
- ۴۷ ..... صفویّه و تصوّف ۱-۹-۲
- ۴۹ ..... اندیشه صوفیگری صفویان ۲-۹-۲
- ۵۰ ..... اندیشه شیعیگری صفویان ۳-۹-۲
- ۵۱ ..... فیض و تصوّف ۴-۹-۲
- ۵۵ ..... عرفان و فیض ۵-۹-۲
- ۵۶ ..... زهد و وارستگی فیض ۶-۹-۲
- ۵۷-۲-۱۰- شاعران و عالمان اهل کاشان در عصر شاعر**
- ۵۸ ..... قاضی اسدالله کاشانی ۱-۱۰-۲
- ۵۹ ..... تقی الدین حسینی کاشانی ۲-۱۰-۲
- ۵۹ ..... مولانا حیرتی ۳-۱۰-۲
- ۶۰ ..... مولانا حاتم کاشانی ۴-۱۰-۲
- ۶۰ ..... کلیم کاشانی ۵-۱۰-۲
- ۶۲ ..... ابوتراب بیک فرقتی (فرقتی جوشقانی) ۶-۱۰-۲
- ۶۳ ..... عزیز کاشانی ۷-۱۰-۲
- ۶۳ ..... وحشتی جوشقانی ۸-۱۰-۲
- ۶۴ ..... میرزا محمد مخلصا (مخلص کاشانی) ۹-۱۰-۲
- ۶۵ ..... سنجر کاشانی ۱۰-۱۰-۲

۶۶	..... رفیعی کاشانی ۱۱-۱۰-۲
۶۷	..... مسیح کاشانی ۱۲-۱۰-۲
۶۸	..... سرمد کاشانی ۱۳-۱۰-۲
۶۹	..... رمزی کاشانی ۱۴-۱۰-۲
۷۰	..... پی نوشت های فصل دوم
۷۳	..... فصل سوم: غزل و تاریخچه و سابقه آن
۷۴	..... ۱-۳- غزل
۷۴	..... ۲-۳- منشأ غزل
۷۵	..... ۳-۳- غزل و مفاهیم لغوی آن
۷۶	..... ۴-۳- غزل و مفهوم اصطلاحی آن
۷۷	..... ۵-۳- موضوع و مضامین غزل
۷۸	..... ۶-۳- غزل و تغزل و پیدایش آن
۷۹	..... ۱-۶-۳- در مقام معشوق
۷۹	..... (أ) معشوق مذکر
۷۹	..... (ب) معشوق مؤنث
۸۰	..... (ج) معشوق رمزی
۸۰	..... ۲-۶-۳- در لحن شعر
۸۲	..... ۷-۳- تأثیر تصوّف و عرفان در شکل غزل
۸۴	..... ۱-۷-۳- طلیعه فطری عرفان بشری
۸۶	..... ۲-۷-۳- خاستگاه باورهای بنیادین عرفان اسلامی
۸۶	..... (أ) قرآن
۸۷	..... (ب) حدیث
۸۸	..... (ج) نیایش های معصومین (ع)
۸۸	..... (د) روش و الگوهای زندگی پیامبر (ص) و معصومین (ع)

۸۹	۳-۸- پیوستگی شعر و ادب با تصوّف و عرفان
۹۴	۳-۹- آغاز غزل
۹۵	۳-۱۰- رواج غزل
۹۶	۳-۱۱- انواع غزل
۹۶	۳-۱۱-۱- غزل عاشقانه
۹۶	۳-۱۱-۲- غزل عارفانه
۹۷	۳-۱۱-۳- غزل وطنی
۹۷	۳-۱۱-۴- غزل مدحی
۹۷	۳-۱۱-۵- غزل سیاسی
۹۸	۳-۱۱-۶- غزل آموزشی (اندرزی)
۹۹	۳-۱۲- دیگر نام های غزل
۹۹	۳-۱۲-۱- حراره
۹۹	۳-۱۲-۲- قول
۱۰۰	۳-۱۲-۳- سرود
۱۰۰	۳-۱۲-۴- ترانه
۱۰۱	۳-۱۲-۵- تصنیف
۱۰۱	۳-۱۲-۶- بیت
۱۰۲	۳-۱۳- مطلع غزل
۱۰۲	۳-۱۴- مقطع غزل
۱۰۴	پی نوشت های فصل سوم
۱۰۶	فصل چهارم: سبک ملّا محسن فیض کاشانی در قلمرو زمان
۱۰۷	۴-۱- سبک شعری
۱۰۷	۴-۲- مقدمه
۱۰۸	۴-۳- وضع ادبی

- ۱۱۴ ..... ۴-۴- طرز سخن فیض کاشانی
- ۱۱۵ ..... ۴-۵- شعر فیض و چهارچوب های سبک هندی
- ۱۱۵ ..... ۴-۵-۱- وجود آرایه تلمیح
- ۱۱۵ ..... ۴-۵-۲- غزل با ابیات بسیار زیاد
- ۱۱۶ ..... ۴-۵-۳- تکرار قافیه
- ۱۱۶ ..... ۴-۵-۴- تکرار مصاریع
- ۱۱۷ ..... ۴-۵-۵- توجه به ردیف های دراز خوش آهنگ ابتکاری
- ۱۱۷ ..... ۴-۵-۶- اقتفاء گویی از شاعران پیشین
- ۱۱۷ ..... ۴-۵-۷- وجود پارادوکس (paradox) های بسیار
- ۱۱۸ ..... ۴-۵-۸- تشبیه مضمیر (اضمار)
- ۱۱۹ ..... ۴-۶- شعر فیض و چهارچوب های سبک عراقی
- ۱۱۹ ..... ۴-۶-۱- زبانی
- ۱۱۹ ..... ۴-۶-۲- فکری
- ۱۲۰ ..... (أ) وحدت وجود
- ۱۲۱ ..... (ب) تفوق و رجحان عشق بر عقل
- ۱۲۱ ..... ۴-۶-۳- ادبی
- ۱۲۲ ..... پی نوشت های فصل چهارم
- ۱۲۴ ..... فصل پنجم: ویژگی ها و مختصات سبکی زبانی شعر فیض کاشانی
- ۱۲۵ ..... ۵-۱- سطح زبانی
- ۱۲۵ ..... ۵-۲- بخش آوایی
- ۱۲۵ ..... ۵-۳- موسیقی بیرونی یا وزن
- ۱۲۵ ..... ۵-۳-۱- شعر و شاعری
- ۱۲۶ ..... ۵-۳-۲- وزن و منشأ آن
- ۱۲۸ ..... ۵-۳-۳- تحوّل وزن در حوزه ادب فارسی

- ۱۲۹ ..... ۵-۳-۴- غزل و وزن
- ۱۳۰ ..... ۵-۳-۵- اوزان رایج و معمول در غزل
- ۱۳۰ ..... (أ) اوزان کوتاه
- ۱۳۰ ..... (ب) اوزان متوسط ثقیل
- ۱۳۱ ..... (ج) اوزان متوسط خفیف
- ۱۳۱ ..... (د) اوزان بلند ثقیل
- ۱۳۱ ..... (هـ) اوزان متناوب
- ۱۳۱ ..... ۵-۳-۶- وزن در غزلیات فیض کاشانی
- ۱۳۳ ..... (أ) اوزان و بحور عروضی با بسامد بالا
- ۱۳۳ ..... بحر رمل
- ۱۳۳ ..... بحر هزج
- ۱۳۳ ..... بحر رجز
- ۱۳۴ ..... بحر متقارب
- ۱۳۴ ..... بحر مضارع
- ۱۳۴ ..... بحر منسرح
- ۱۳۴ ..... بحر مجتث
- ۱۳۴ ..... بحر خفیف
- ۱۳۴ ..... بحر سریع
- ۱۳۴ ..... بحور دوگانه
- ۱۳۶ ..... (ب) اوزان و بحور عروضی با بسامد پایین
- ۱۳۶ ..... بحر کامل
- ۱۳۶ ..... بحر متدارک
- ۱۳۶ ..... بحر مقتضب
- ۱۳۶ ..... ۵-۳-۷- اوزان و زحافات عروضی اشعار فیض

- ۱۳۷ ..... اوزان کوتاه
- ۱۳۷ ..... اوزان متوسطّ ثقیل
- ۱۳۸ ..... اوزان بلند ثقیل
- ۱۳۸ ..... اوزان متوسطّ خفیف
- ۱۳۸ ..... اوزان متناوب
- ۱۳۹ ..... ۵-۳-۸- اوزان دوری
- ۱۴۲ ..... ۵-۳-۹- ابتکارات عروضی فیض
- ۱۴۳ ..... ۵-۳-۱۰- اختیارات شاعری در غزلیات فیض
- ۱۴۵ ..... ۵-۴-۴- موسیقی کناری یا قافیه
- ۱۴۵ ..... ۵-۴-۱- قافیه
- ۱۴۸ ..... ۵-۴-۲- مشکلات و عیوب قافیه
- ۱۵۲ ..... ۵-۴-۳- انواع قافیه در اشعار فیض
- ۱۵۲ ..... (أ) قافیۀ مقید
- ۱۵۲ ..... (ب) قافیۀ مطلق
- ۱۵۲ ..... ۵-۴-۴- اقسام قافیۀ مطلق در غزل فیض
- ۱۵۳ ..... (أ) قافیۀ مطلق مجرد
- ۱۵۳ ..... (ب) قافیۀ مطلق به قید
- ۱۵۳ ..... (ج) قافیۀ مطلق به حرف دخیل
- ۱۵۳ ..... (د) قافیۀ مطلق به ردف اصلی
- ۱۵۳ ..... حرف «الف»
- ۱۵۴ ..... حرف «واو»
- ۱۵۴ ..... حرف «یاء»
- ۱۵۴ ..... ۵-۴-۵- اقسام قافیۀ مقید در غزل فیض
- ۱۵۴ ..... (أ) قافیۀ مقید مجرد

- ب) قافیه مقید به الف تأسیس ۱۵۴
- ج) قافیه مقید به حرف دخیل با رعایت همسانی حرف دخیل ۱۵۴
- د) قافیه مقید به حرف دخیل با عدم رعایت همسانی حرف دخیل ۱۵۴
- ه) قافیه مقید به ردف اصلی ۱۵۴
- و) قافیه مقید به ردف مرکب ۱۵۵
- ز) قافیه مقید به قید ۱۵۵
- ۵-۴-۶- قافیه محجوب ۱۵۵
- ۵-۴-۷- قافیه بدیعی ۱۵۶
- هنر نمایی فیض در طرح قوافی بدیعی ۱۵۹
- ۵-۴-۸- قافیه معموله ۱۶۰
- ۵-۴-۹- ذوقافیتین ۱۶۱
- ۵-۴-۱۰- قافیه خطی ۱۶۱
- ردیف ۱۶۵
- ردیف و انواع آن در حوزه غزل فیض کاشانی ۱۶۵
- أ) ردیف؛ ضمیر شخصی ۱۶۶
- ب) ردیف؛ ضمیر مشترک ۱۶۷
- ج) ردیف؛ اسمی ۱۶۷
- د) ردیف؛ فعلی ۱۶۷
- از نظر ساختمان ۱۶۷
- أ) فعل ساده ۱۶۷
- ب) فعل پیشوندی ۱۶۸
- ج) فعل مرکب ۱۶۸
- از نظر زمان ۱۶۷
- ماضی ۱۶۸

- ۱۶۸ ..... (أ) ماضی مطلق یا ساده
- ۱۶۸ ..... (ب) ماضی استمراری
- ۱۶۸ ..... (ج) ماضی نقلی
- ۱۶۸ ..... (د) ماضی التزامی
- ۱۶۸ ..... مضارع**
- ۱۶۸ ..... (ه) مضارع التزامی
- ۱۶۹ ..... (و) مضارع اخباری
- ۱۶۹ ..... (ز) مستقبل (آینده)
- ۱۶۹ ..... فعل اسنادی
- ۱۶۹ ..... (أ) اسنادی مثبت
- ۱۶۹ ..... (ب) اسنادی منفی
- ۱۶۹ ..... فعلی امری
- ۱۶۹ ..... فعل نهی
- ۱۶۹ ..... ردیف؛ جمله ای
- ۱۶۹ ..... (أ) جمله دعایی
- ۱۷۰ ..... جمله پرسشی
- ۱۷۰ ..... (ج) جمله امری
- ۱۷۰ ..... (د) جمله عاطفی
- ۱۷۰ ..... ردیف؛ حرفی
- ۱۷۰ ..... ردیف؛ صفت اشاره و موصوف
- ۱۷۰ ..... ردیف؛ قیدی
- ۱۷۰ ..... ردیف؛ جمله حالیه یا گروه قیدی
- ۱۷۱ ..... ردیف؛ منادایی

- ۱۷۱ ..... (أ) عربی
- ۱۷۱ ..... (ب) فارسی
- ۱۷۱ ..... ردیف؛ صفتی
- ۱۷۱ ..... ردیف؛ ترکیبات کنایی
- ۱۷۱ ..... ردیف؛ استثنای متصل
- ۱۷۱ ..... ردیف؛ ترکیبات قرآنی
- ۱۷۲ ..... ردیف؛ اصوات
- ۱۷۲ ..... ردیف؛ مصدری
- ۱۷۲ ..... ردیف؛ متممی
- ۱۷۲ ..... ردیف؛ جمله ای و طولانی
- ۱۷۴ ..... غزل‌های مسمط گونه
- ۱۷۶ ..... مسمط المختصر
- ۱۷۷ ..... غزل مستزاد
- ۱۷۸-۵-۵- موسیقی درونی**
- ۱۸۰ ..... ۵-۵-۱- روش های تکرار
- ۱۸۰- تکرار واک یا واج آرایبی**
- ۱۸۰ ..... (أ) بسامد مصوت کوتاه
- ۱۸۱ ..... (ب) بسامد مصوت بلند
- ۱۸۱ ..... (ج) بسامد صامت (هم آوایی)
- ۱۸۱ ..... تکرار هجا
- ۱۸۲ ..... تکرار واژه
- ۱۸۹ ..... جناس و موسیقی
- ۱۹۱ ..... روش تسجیع
- ۱۹۵ ..... پی نوشت های فصل پنجم

- فصل ششم: ویژگی و مختصات آوایی شعر فیض کاشانی ۲۰۰
- ۱-۶- مختصات آوایی ۲۰۱
- ۱-۱-۶- افزودن حرفی به کلمه ۲۰۱
- أ) افزودن «الف» به آخر کلمه ۲۰۱
- ب) افزودن همزه به اول کلمه ۲۰۱
- ۱-۶-۲- حذف از کلمه (مخفف) ۲۰۲
- ۱-۶-۳- حذف کلمه ۲۰۴
- ۱-۶-۴- حذف فعل ۲۰۴
- ۱-۶-۵- کاربرد افعال از مصادر قدیمی ۲۰۵
- ۱-۶-۶- اماله ۲۰۶
- ۱-۶-۷- تشدید مخفف ۲۰۶
- ۱-۶-۸- تخفیف مشدد ۲۰۷
- ۱-۶-۹- تلفظ های قدیمی؛ از نوع درهم ریختگی ۲۰۷
- ۱-۶-۱۰- قاعده اسکان ۲۰۸
- ۱-۶-۱۱- اسکان ضمیر ۲۰۸
- ۱-۶-۱۲- انواع «الف» ۲۰۸
- أ) الف مناظره ۲۰۸
- ب) الف شک و تردید ۲۰۸
- ج) الف تأکید ۲۰۹
- د) الف صفت فاعلی ساز ۲۰۹
- ه) الف ندبه ۲۱۰
- و) الف کثرت و مبالغه ۲۱۰
- ز) الف تنوین ۲۱۱
- ح) الف عطف ۲۱۱

- ط) الف اشتمال ۲۱۱
- ی) الف ندا ۲۱۲
- ک) الف سوگند ۲۱۲
- ل) الف اتصال ۲۱۲
- أ) مفید معنی تکثیر و مبالغه ۲۱۳
- ب) مفید معنی حال ۲۱۳
- ج) مفید معنی توالی ۲۱۳
- م) الف صفت مشبّهه ۲۱۳
- ۶-۱-۱۳- کسره اضافه ۲۱۴
- ۶-۱-۱۴- استثنائات عروض کهن ۲۱۵
- ۶-۱-۱۵- تغییر مصوت ۲۱۵
- ۶-۱-۱۶- ادغام ۲۱۶
- پی نوشت های فصل ششم ۲۱۸
- فصل هفتم: ویژگی ها و مختصات نحوی شعر فیض کاشانی ۲۱۹**
- ۷-۱- مختصات نحوی غزلیات فیض ۲۲۰**
- ۷-۱-۱- حرف اضافه مضاعف ۲۲۰
- ۷-۱-۲- کاربرد افعال دو وجهی قدیم ۲۲۰
- ۷-۱-۳- کاربرد افعال ماضی در معنی مضارع محقق الوقوع ۲۲۰
- ۷-۱-۴- مقدم داشتن «می» بر «ن» منفی ۲۲۱
- ۷-۱-۵- کاربرد ضمیر مشترک در نقش بدل ۲۲۱
- ۷-۱-۶- کاربرد حرف «واو» در معنی معیت و همراهی ۲۲۱
- ۷-۱-۷- جدا شدن جزء آغازین فعل مرکب از تنه اصلی فعل ۲۲۱
- ۷-۱-۸- جمع ۲۲۲**
- أ) بستن جمع های مکسر با علامت جمع «ها» ی فارسی ۲۲۲

- ۲۲۲ ..... (ب) جمع بستن کلمات عربی با «ان» جمع فارسی
- ۲۲۳ ..... (ج) جمع بستن اسم های معنی با «ان» جمع فارسی
- ۲۲۳ ..... ۹-۱-۷ کاربرد صفت در معنای صفت فاعلی مرکب
- ۲۲۴ ..... ۱۰-۱-۷ استعمال بن مضارع به جای اسم مصدر یا خود مصدر
- ۲۲۴ ..... ۱۱-۱-۷ جا به جایی ضمیر (لغزش ضمیر)
- ۲۲۴ ..... ۱۲-۱-۷ جمع بستن کلمات به خلاف قاعده
- ۲۲۴ ..... ۱۳-۱-۷ کاربرد فعل مفرد در معنای فعل جمع
- ۲۲۵ ..... ۱۴-۱-۷ کاربرد ماضی نقلی به شیوه کهن (افعال نیشابوری)
- ۲۲۵ ..... ۱۵-۱-۷ کاربرد ضمیر ذی شعور (شخصی) برای غیر ذی شعور
- ۲۲۶ ..... ۱۶-۱-۷ معانی حرف «را»
- ۲۲۶ ..... ۱۷-۱-۷ کاربرد فعل دعایی
- ۲۲۷ ..... ۱۸-۱-۷ استعمال بای تأکید بر سر فعل
- ۲۲۷ ..... ۱۹-۱-۷ کاربرد حرف «با» در معنای قسم
- ۲۲۷ ..... ۲۰-۱-۷ استعمال بن مضارع «آمدن» در معنی فعل امر
- ۲۲۸ ..... ۲۱-۱-۷ کاربرد کلمات به تقلید از عربی
- ۲۲۸ ..... ۲۲-۱-۷ ترکیب وصفی مقلوب
- ۲۲۹ ..... ۲۳-۱-۷ اتباع
- ۲۲۹ ..... ۲۴-۱-۷ فعل مضارع
- ۲۲۹ ..... ۲۵-۱-۷ جدا شدن جزء منفی ساز فعل
- ۲۳۰ ..... ۲۶-۱-۷ حرف «ی» وحدت
- ۲۳۰ ..... ۲۷-۱-۷ ضمائر شخصی
- ۲۳۱ ..... ۲۸-۱-۷ پسوند شباهت
- ۲۳۱ ..... ۲۹-۱-۷ متعدی بودن برخی افعال که امروزه لازم می باشند (افعال دو وجهی امروزی)
- ۲۳۱ ..... ۳۰-۱-۷ جا به جایی صفت